

8-84

LASH-LUSHVOY

60 /
B-84

LASH-LUSHVOY

«DAVR NASHRIYOTI»
TOSHKENT - 2013

2

338743

Nihoyatda qashshoq bir tegirmonchi yashagan ekan. Uning go‘zal qizi bor ekan. Tegirmonchi bir safar qirol bilan hamsuhbat bo‘lib qolibdi. O‘ziga nisbatan qirolning hurmatini oshirish uchun, unga:

– Mening bir qizim bor. U o‘z ishining mohir ustasi, hatto poxoldan oltin kalava yigira oladi, – deb yuboribdi.

Qirol tegirmonchiga qarab:

– Juda soz. Qizing, o‘zing aytganingdek, ishiga mohir bo‘lsa, uni ertaga qasrga olib kel, o‘z san‘atini namoyish etsin, – debdi.

Tegirmonchi qizini qirol huzuriga olib kelibdi. Qirol uni poxol bilan to‘ldirilgan xonaga boshlab kirib, qo‘liga charx bilan urchuq tutqazibdi:

– Ana endi ishga kirish. Agar tonggacha poxoldan oltin kalava yigirib bermasang, tirik qolmaysan, – debdi. U qizni xonada yolg‘iz qoldirib, eshikni qulflabdi. Tegirmonchining bechora qizi nima qilishni bilmabdi. Hayotimni qanday qilib saqlab

qolaman – axir poxoldan oltin kalava yigirishni bilmayman-ku, deb xayolga tolibdi. Taqdirini o‘ylab qo‘rqqanidan yig‘lab yuboribdi.

Kutilmaganda eshik ochilib, xonaga kichkina odamcha kirib kelibdi.

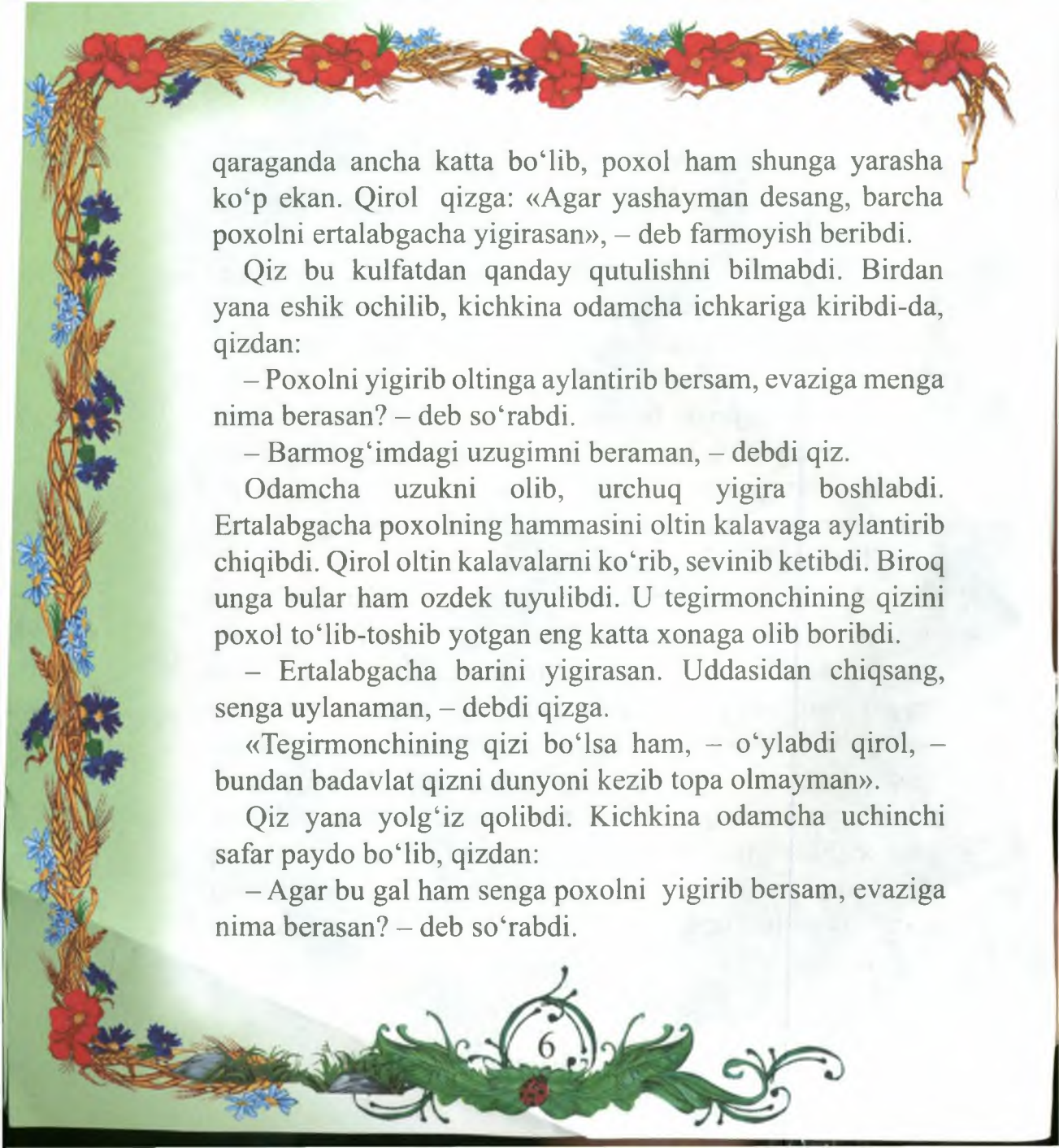
– Salom, tegirmonchining qizi. Nimaga bo‘zlayapsan? – deb so‘rabdi u qizdan.

– Oh, – deb javob beribdi bechora qizgina. – Poxoldan oltin kalava yigirib berishim shart ekan. Buni qanday uddalayman, bilmayman.

– Agar sen uchun kalava yigirib bersam, evaziga menga nima berasan?– debdi kichkina odamcha.

– Munchog‘imni beraman, – debdi qiz. Odamcha uning qo‘lidan munchog‘ini olib, charx yoniga o‘tirib poxolni yigira boshlabdi. Urchuqni uch marta aylantirib, oltin kalava tayyorlabdi. Keyin boshqasini qo‘yibdi. Uch marta aylantirib yana to‘la kalava tayyorlabdi. U ertalabgacha ishlab barcha poxolni yigirib oltin kalavalarga aylantiribdi. Tong o‘tib bilan xonada qirol paydo bo‘libdi. U oltin kalavalarni ham ajablanibdi, ham quvonibdi. Yuragi yanadagina oltinga ega bo‘lish ishtiyoqida yonibdi. Tegirmonchining qizini ikkinchi xonaga boshlab boribdi. U

qaraganda ancha katta bo‘lib, poxol ham shunga yarasha ko‘p ekan. Qirol qizga: «Agar yashayman desang, barcha poxolni ertalabgacha yigirasan», – deb farmoyish beribdi.

Qiz bu kulfatdan qanday qutulishni bilmabdi. Birdan yana eshik ochilib, kichkina odamcha ichkariga kiribdi-da, qizdan:

– Poxolni yigirib oltinga aylantirib bersam, evaziga menga nima berasan? – deb so‘rabdi.

– Barmog‘imdagi uzugimni beraman, – debdi qiz.

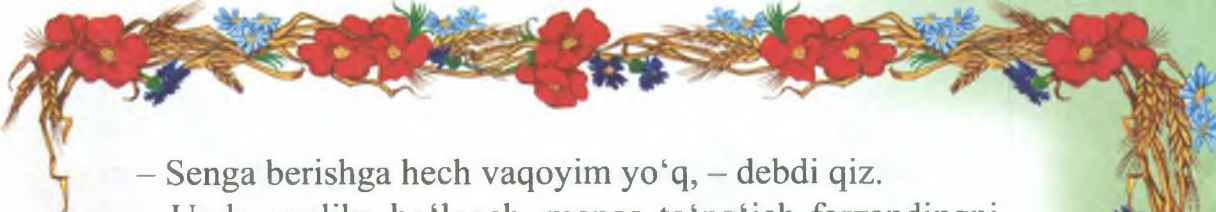
Odamcha uzukni olib, urchuq yigira boshlabdi. Ertalabgacha poxolning hammasini oltin kalavaga aylantirib chiqibdi. Qirol oltin kalavalarni ko‘rib, sevinib ketibdi. Biroq unga bular ham ozdek tuyulibdi. U tegirmonchining qizini poxol to‘lib-toshib yotgan eng katta xonaga olib boribdi.

– Ertalabgacha barini yigirasan. Uddasidan chiqsang, senga uylanaman, – debdi qizga.

«Tegirmonchining qizi bo‘lsa ham, – o‘ylabdi qirol, – bundan badavlat qizni dunyoni kezib topa olmayman».

Qiz yana yolg‘iz qolibdi. Kichkina odamcha uchinchi safar paydo bo‘lib, qizdan:

– Agar bu gal ham senga poxolni yigirib bersam, evaziga nima berasan? – deb so‘rabdi.

– Senga berishga hech vaqoyim yo‘q, – debdi qiz.
– Unda, malika bo‘lgach, menga to‘ng‘ich farzandingni berishga va‘da ber, – debdi mitti odamcha.
«Kim biladi kelajakda nimalar yuz beradi? – deb o‘ylabdi tegirmonchining qizi. – Ko‘naveray-chi, keyin bir gap bo‘lar». U odamchaga so‘raganini va‘da qilibdi. Odamcha yana bir karra poxolni yigirib, oltinga aylantiribdi.

Qirol ertalab xonaga kirib hammasi o‘zi istaganidek bajarilganini ko‘ribdi. U to‘y qilib qizga uylanibdi. Tegirmonchining qizi malikaga aylanibdi.

Oradan bir yil o‘tgach, malikaning ko‘zi yorib chaqaloqlik bo‘libdi. Mitti odamchaga bergan va‘dasini esa unutib yuboribdi. Biroq kutilmaganda bir kuni mitti odamcha uning xonasiga kirib kelib:

– Endi menga va‘da qilganingni ber, – debdi.

Malika qo‘rqib ketibdi. Bolasining o‘rniga unga qirollikning barcha boyligini taklif qilibdi. Biroq odamcha ko‘nmay:

– Menga dunyoda bolang aziz, – debdi.

Yig‘lab, g‘amga botgan malikaga mitti odamchanning rahmi kelibdi. U:

– Senga uch kun muhlat beraman, shu vaqt ichida ismimni topa olsang, bolang o‘zingda qoladi, – debdi.

Malika qachonlardir eshitgan barcha ismlarni yodiga olibdi, choparni butun mamlakat bo‘ylab aylanib, dunyodagi boshqa yangi ismlarni bilib kelishga jo‘natibdi. Ertasi kuni ertalab mitti odamcha uning oldida hozir bo‘libdi. Malika Kaspar, Melxior, Baltazar deya o‘zi bilgan ismlarni tartib bilan aytib chiqibdi. Har bir ismdan so‘ng odamcha:

– Yo‘q, bu mening ismim emas, – deyaveribdi.

Malika keyingi kuni qo‘shnilarining ismlarini so‘rab-surishtirib, mitti odamchaga kamyob, odatiy bo‘lmagan ismlarni ayta boshlabdi.

– Isming balki O‘laksa Qirchang‘idir, yoki Qo‘yning Oyog‘i, yo bo‘lmasa, Qiyshiq Oyoqmi?

Mitti odamcha:

– Yo‘q, mening ismim boshqa, – deyaveribdi.

Uchinchi kuni chopar qaytib kelib, malikaga:

– Men birorta ham yangi ismni topolmadim. Biroq uzoqdagi qalin o‘rmon bilan qoplangan baland tog‘ga chiqib, u yerda qarshisida gulxan yonib turgan kichkina uychani ko‘rdim. Bir alomat, kulgimni qistatgan odamcha gulxan ustidan bir oyoqda sakrab:

*Hozir non yopaman, erta pivo qaynataman,
Malikaning bolasin bugun tortib olaman.
Qanday yaxshi ismim bor, uni hech kim bilmaydi,
Lash-lushvoy ekanligim xayoliga kelmaydi!*

– deb qo‘shiq aytdi, – debdi.

Malika bu ismni eshitib xursand bo‘lib ketibdi.

Tez orada uning oldiga yana o‘sha odamcha kelib:

– Xo‘sh, malika, mening ismimni topdingmi? – deb so‘rabdi.

Malika avval undan:

– Balki Kunsdirsan? – deb so‘rabdi.

– Yo‘q, – debdi odamcha.

– Ehtimol, Geynsdirsan? – debdi malika.

– Yo‘q, – debdi odamcha.

– Balki isming Lash-lushvoydir? – debdi malika.

– Buni senga shayton aytgan, shaytonning o‘zi aytgan!

– deb o‘kirib yuboribdi mitti odamcha alam bilan yer tepinib. Shu onda beligacha yerga botib ketibdi. So‘ng chap oyog‘ini g‘azab bilan changallab o‘zini ikki bo‘lakka bo‘lib tashlabdi.

